

BULLETIN
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA
2/2025

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

vychází letní číslo Bulletinu, které má opět za cíl přiblížit Vám zajímavou rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva, Soudního dvora Evropské unie a vrcholných vnitrostátních soudů.

Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva stojí za pozornost například rozsudek velkého senátu ve věci **Ships Waste Oil Collector B.V. a ostatní proti Nizozemsku**, kde Soud poprvé formuloval konkrétní požadavky, které musí vnitrostátní právní úprava naplňovat, aby bylo možné považovat předávání údajů z odposlechů mezi vnitrostátními orgány za slučitelné s Úmluvou. V rozsudku ve věci **R. F. a ostatní proti Německu** pak posuzoval prostor pro uvážení státu v oblasti citlivé společenské otázky asistované reprodukce, konkrétně situaci, kdy stát odmítl uznat dárkyni vajíčka za biologickou matku dítěte, které porodila její partnerka. I s ohledem na to, že stěžovatelka mohla dítě bez problémů osvojit a nebyla omezena v každodenním výkonu rodičovské péče, Soud porušení Úmluvy neshledal.

Rovněž Soudní dvůr Evropské unie vydal v nedávné době řadu zajímavých rozhodnutí. Mezi ně patří rozsudek ve věci **Anikovi**, kde upřesnil, za jakých podmínek může soud členského státu upustit od aplikace unijního nařízení v případě kolize s jurisdikčními pravidly dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci. Ve věci **Procureur de la République** se mimo jiné zabýval problematikou vztahu evropského zatýkacího rozkazu a žádosti o vydání do třetího státu.

Z rozhodnutí vnitrostátních soudů nás zaujal například rozsudek **německého Spolkového soudního dvora**, ve kterém se zabýval otázkou, zda některé modely sandálů známé značky požívají v Německu ochrany podle autorského práva jako díla užitého umění, přičemž dospěl k závěru, že nikoliv. **Rakouský Nejvyšší soudní dvůr** pak dovodil odpovědnost obce za znásilnění její zaměstnankyně starostou, ke kterým došlo v prostorách obecního úřadu, přičemž podle něj vykazovala dostatečnou vnitřní a vnější souvislost s úkoly spojenými s výkonem veřejné moci.

Příjemné čtení Vám přeje

redakce Bulletinu

OBSAH

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Aktuální judikatura

Martinez Fernandez proti Maďarsku	... 4
R. F. a ostatní proti Německu	... 6
Ships Waste Oil Collector B.V. a ostatní proti Nizozemsku	... 9
Van Slooten proti Nizozemsku	... 11

Rozhodnutí proti České republice	... 14
---	--------

Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi	... 16
---	--------

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE

Aktuální judikatura

Anikovi	... 17
Cymdek	... 19
GR REAL	... 21
Procureur de la République	... 23

EVROPSKÉ VRCHOLNÉ SOUDY

Aktuální judikatura

Francie: Kasační soud	... 25
Německo: Spolkový soudní dvůr	... 26
Rakousko: Nejvyšší soudní dvůr	... 28
Švédsko: Nejvyšší soud	... 29

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Aktuální judikatura

Rozsudek ze dne 27. 5. 2025, Martinez Fernandez proti Maďarsku, č. 30814/22

Požadavky na průběh soudního jednání o nedobrovolné hospitalizaci v psychiatrické nemocnici

Úplné znění rozhodnutí

Evropský soud pro lidská práva posuzoval případ, kdy stěžovatelka byla hospitalizována z důvodu podezření na předávkování léky, které se nepotvrdilo. Kvůli svému zmatenému a agresivnímu chování však byla následně přemístěna na psychiatrii a na základě rozhodnutí soudu nedobrovolně hospitalizována po dobu šesti dní. Soud zkoumal, zda byla nedostatečná aktivita právního zástupce, který jí byl přidělen pro účely řízení, v rozporu s požadavkem na účinné právní zastoupení. Posuzoval rovněž otázku, zda byla před vnitrostátními soudy řešena míra, ve které mohla medikace podaná stěžovatelce ovlivnit její aktivní účast při jednání. Soud přitom dospěl k závěru, že došlo k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

Stěžovatelka, seniorka trpící demencí, byla dne 1. 9. 2020 převezena do nemocnice kvůli podezření na předávkování léky. Toto podezření se však nepotvrdilo. Vzhledem k jejímu zmatenému a agresivnímu chování byla následně přemístěna do psychiatrické nemocnice, kde byla na základě rozhodnutí vnitrostátního soudu nedobrovolně hospitalizována. Pro účely soudního řízení jí byl ustanoven právní zástupce, který měl hájit její zájmy. Ten však svou roli neplnil dostatečně aktivně – nevnesl žádné návrhy a na závěr řízení pouze souhlasil s hospitalizací. Navíc byla stěžovatelka během jednání pod vlivem tlumících léků, které mohly ovlivnit její schopnost se řízení aktivně účastnit a vyjadřovat se. Dne 7. 9. 2020 byla stěžovatelka propuštěna, neboť lékař konstatoval stabilizaci jejího duševního stavu. Před vnitrostátními soudy se následně domáhala ochrany, avšak bez úspěchu. Před Soudem pak namítala zejména porušení svého práva na svobodu a osobní bezpečnost podle čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

Soud v první řadě připomenul, že ve své rozhodovací praxi již rozvinul zásady spojené s posuzováním zbavení svobody osob s duševními onemocněními¹. V tomto směru dále zejména zdůraznil, že osoba, která má být zbavena osobní svobody, musí mít přístup k soudu a možnost být vyslechnuta buďto osobně, nebo prostřednictvím vhodného zástupce. Právní zastoupení v takovém případě musí efektivně plnit svůj účel.

¹ Rozsudek velkého senátu ze dne 31. 1. 2019, Rooman proti Belgii, č. 18052/11; a rozsudek velkého senátu ze dne 1. 6. 2021, Denis a Irvine proti Belgii, č. 62819/17 a 63921/17.

V projednávané věci nebylo podle Soudu sporné, že nedobrovolné umístění stěžovatelky do psychiatrické nemocnice představovalo zásah do její osobní svobody ve smyslu Úmluvy. Stejně tak nebylo zpochybňováno, že stěžovatelka trpěla mírnou formou demence. Předmětem posouzení však bylo, zda vnitrostátní orgány měly dostatečný důvod dospět k závěru o nebezpečnosti jejího chování, který by ospravedlňoval její nedobrovolnou hospitalizaci. Druhou klíčovou otázkou bylo, zda bylo o jejím umístění rozhodnuto v rámci spravedlivého řízení.

V kontextu toho, že vnitrostátní soud ustanovil stěžovatelce pro účely řízení právního zástupce, Soud shrnul, že ze zápisu z jednání sice vyplývá jeho účast a skutečnost, že stěžovatelku informoval o jejích právech, nicméně rozsah a kvalita této komunikace ze zápisu zřejmé nejsou. Úkolem právního zástupce přitom nebylo pouze poskytovat informace a právní rady, ale také aktivně zjišťovat přání stěžovatelky, aby mohl účinně hájit její stanovisko a chránit její zájmy. Navzdory zákonnému požadavku se zástupce se stěžovatelkou před jednáním vůbec nesetkal a nic nenasvědčovalo tomu, že by se blíže seznámil s její situací. Ačkoliv se jednání účastnil, nevznesl jejím jménem žádné návrhy a na závěr řízení pouze souhlasil s její hospitalizací. Soud zároveň upozornil, že takové jednání právního zástupce nepředstavovalo ojedinělý exces, ale podle některých vnitrostátních zpráv šlo o systémový problém v Maďarsku, který byl v rozporu nejen s vnitrostátní právní úpravou, ale i s požadavkem na účinné právní zastoupení podle Úmluvy.

V neposlední řadě se Soud zabýval tvrzením stěžovatelky, že kvůli silné medikaci měla její účast na jednání pouze formální charakter. Jak plynulo z propouštěcí zprávy, během léčby jí byly podávány různé antipsychotické léky. Z protokolu z jednání pak plyne, že zástupce nemocnice podal na jeho počátku informaci o této léčbě, nebyly však uvedeny bližší detaily, a to ani ohledně toho, jaké množství léčiv bylo stěžovatelce před jednáním podáno či jaký vliv mohla mít na její momentální stav. Soudu se přitom nejevilo, že by míra, v jaké mohla medikace stěžovatelky ovlivnit její možnost účastnit se smysluplně jejího řízení, byla řešena alespoň v některé fázi řízení před vnitrostátními soudy. Ačkoliv Soud připustil, že v určitých případech může být podání tlumicích prostředků nezbytné z důvodu nebezpečného chování pacienta, v situaci, jako byla ta v projednávané věci, to mohlo vést nejen k tomu, že vnitrostátní soud nebyl schopen plně posoudit skutečný stav stěžovatelky, ale zároveň tím byla omezena i její možnost aktivně se na řízení podílet. Ač bylo úkolem jak zdravotníků, tak vnitrostátních soudů zabývat se medikací stěžovatelky a jejím vlivem na ni, v dané věci podle Soudu nic nenasvědčovalo tomu, že by se tak skutečně stalo.

Uvedené skutečnosti postačovaly k tomu, aby Soud dospěl k závěru, že k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy v případě stěžovatelky skutečně došlo.

Jan Bena

Rozsudek ze dne 12. 11. 2024, R. F. a ostatní proti Německu, č. 46808/16

Zdroj

Odmítnutí státu uznat dárkyni vajíčka za biologickou matku dítěte, které porodila její partnerka, není porušením Úmluvy

Úplné znění rozhodnutí

Evropský soud pro lidská práva se zabýval stížností tří stěžovatelů, kteří namítali, že stát nezasáhl a nezajistil ochranu jejich práva na respektování soukromého a rodinného života. Podle jejich tvrzení stát selhal proto, že odmítl uznat partnerku, která poskytla vajíčko (dále jen „stěžovatelka A“) jako matku v právním slova smyslu. Matkou syna byla zapsána pouze partnerka, jež dítě porodila (dále jen „stěžovatelka B“). Soud však dospěl k závěru, že stát jednal v mezích svého prostoru pro uvážení, který byl v daném případě široký, neboť se týkal citlivé společenské otázky asistované reprodukce. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka A mohla dítě bez problémů osvojit a nebyla omezena v každodenním výkonu rodičovské péče, Soud neshledal porušení jejich práva podle čl. 8 Úmluvy.

Stěžovatelky A a B jsou registrovanými partnerkami. V roce 2013 porodila stěžovatelka B syna (dále jen „stěžovatel“), jenž byl počatý metodou umělého oplodnění z vajíčka darovaného stěžovatelkou A a spermatu od anonymního dárce. Embryo bylo následně přeneseno do dělohy stěžovatelky B. Těmto zákrokům se stěžovatelky podrobily v Belgii a následně se vrátily do Německa. Podle genetického znaleckého posudku je stěžovatelka A s téměř stoprocentní pravděpodobností biologickou matkou stěžovatele. V rodném listě byla jako matka ovšem uvedena pouze její partnerka. Stěžovatelky se proto obrátily na vnitrostátní orgány s žádostí, aby byla stěžovatelka A zapsána jako druhá matka v rodném listě stěžovatele. Tato žádost však byla zamítnuta. V roce 2014 zahájily stěžovatelky soudní řízení o osvojení, kterému bylo vyhověno. Přesto se obrátily na Soud. Podle jejich názoru totiž došlo k porušení čl. 8 a 14 Úmluvy tím, že vnitrostátní soudy odmítly zapsat stěžovatelku B jako matku a neuznaly její biologické materství vůči stěžovateli.

Soud se nejprve zabýval otázkou, zdali se věc týká pozitivního či negativního závazku státu. Stěžovatelky se totiž domnívaly, že stát měl pozitivní závazek zasáhnout alespoň co se týče práv stěžovatelky A a stěžovatele na respektování jejich soukromého života. Soud připomněl, že přestože je hlavním účelem čl. 8 Úmluvy ochrana jednotlivce před svévolnými zásahy veřejné moci, tento článek ukládá státům i pozitivní závazky, jež vyplývají z požadavku na respektování soukromého života. V obou případech je třeba dbát na rovnováhu mezi protichůdnými zájmy jednotlivce a společnosti jako celku. Soud uvedl, že stěžovatelé nenamítali porušení svých práv ze strany orgánů veřejné moci, nýbrž údajné nedostatky německého právního řádu, které dle nich vedly k zamítnutí jejich žádosti o uznání stěžovatelky A matkou stěžovatele. Z tohoto důvodu měl Soud za to, že je třeba případ posoudit z hlediska pozitivních závazků státu.

Dále se Soud zabýval prostorem smluvních států pro uvážení. Pokud jde o zvlášť důležitý aspekt existence nebo identity jednotlivce, je prostor pro uvážení států obvykle úzký. Když však mezi smluvními státy nepanuje shoda, ať už ohledně významu dotčeného zájmu nebo ohledně nejvhodnějších prostředků jeho ochrany (zejména v případech, které vyvolávají citlivé morální

nebo etické otázky), je prostor pro uvážení široký. Prostor je obecně široký i tehdy, kdy je třeba nalézt rovnováhu mezi protichůdnými soukromými a veřejnými zájmy, nebo mezi právy, která jsou chráněna Úmluvou, ale vzájemně si konkurují.

Soud rovněž připomněl doplňkovou roli Úmluvy, kdy vnitrostátní orgány disponují přímou demokratickou legitimitou a jsou schopny lépe posoudit místní poměry a potřeby. Pokud se jedná o otázky obecné politiky, u nichž lze v demokratickém státě rozumně předpokládat zásadní rozdíly, je tak třeba přikládat zvláštní význam roli vnitrostátního rozhodovacího orgánu. To platí tím spíše, jedná-li se o otázku společenského charakteru. Soud nicméně zdůraznil, že otázka identity jednotlivce je v nižší míře přímo dotčena tehdy, pokud nejde o samotný princip určení nebo uznání rodičovství, ale o prostředky, které mají být k tomuto účelu použity. Mezi evropskými státy nepanuje shoda v otázce, zda a jak může být biologická matka, která dítě sama neporodila, zapsána jako jeho (druhá) matka. Tato absence společného konsensu odráží skutečnost, že asistovaná reprodukce vyvolává citlivé etické otázky a potvrzuje, že státy by v této oblasti měly mít v zásadě široký prostor pro uvážení.

K uzavření této části argumentace Soud konstatoval, že německé orgány byly povinny zvážit veřejné zájmy uplatněné civilními soudy (tj. zájmy orgánů zajistit, aby každému dítěti byla od narození jednoznačně určena zákonná matka, zabránění oddělení matek od dětí a případným konfliktům mateřství, které by z toho mohly vyplynout, jakož i zachování zákazu náhradního mateřství a darování vajíček) a soukromé zájmy stěžovatelů (tj. uznání genetické vazby mezi stěžovatelem a stěžovatelkou A a zájem stěžovatele na tom, aby rodičovská odpovědnost byla svěřena dvěma osobám). Rozhodnutí státu, i když jsou učiněna v mezích tohoto prostoru pro uvážení, přesto podléhají kontrole Soudu. Tomu přísluší, aby pečlivě přezkoumal argumenty, které byly zohledněny při přijetí daného řešení, a aby posoudil, zda byla dosažena spravedlivá rovnováha mezi zájmy státu a zájmy osob přímo dotčených tímto řešením. Přitom musí přihlídnout k základnímu principu nejlepšího zájmu dítěte.

Soud se následně vyjádřil k otázce zachování rovnováhy mezi obecným zájmem a zájmy stěžovatelů. Co se týče práva na respektování rodinného života, Soud konstatoval, že neuznání rodičovského vztahu ze strany německých orgánů mezi stěžovatelem a stěžovatelkou A nemělo v reálném životě stěžovatelů zásadní dopad. Soud proto dospěl k závěru, že nic nenavštěovalo tomu, že by smluvní stát porušil svůj závazek zajistit stěžovatelům účinnou ochranu jejich práva na rodinný život. Článek 8 v tomto ohledu tudíž porušen nebyl.

Ve vztahu k právu na respektování soukromého života Soud konstatoval, že stěžovatelka B byla uznána matkou stěžovatele již při jeho narození, a to i přes neexistenci biologického příbuzenství. Odmítnutí německých orgánů uznat, že stěžovatelka A byla také v příbuzenském vztahu se stěžovatelem, tak nemělo žádný vliv na uznání stěžovatelky B jako matky ani na její právo na respektování soukromého života. Z toho důvodu neporušil stát vůči stěžovateli B svůj pozitivní závazek zajistit účinné dodržování tohoto práva.

Stěžovatelka A sice byla biologickou matkou stěžovatele, nebyla však po jeho narození jako matka právně uznána. Soud nicméně připomněl, že dosud nejudikoval, že by čl. 8 Úmluvy vyžadoval, aby měl biologický rodič dítěte podle vnitrostátního práva nárok na okamžité a automatické zákonné uznání svého rodičovství. Proto Soud konstatoval, že vzhledem k tomu, že smluvní stát uložil stěžovateli A povinnost požádat o vznik rodičovství prostřednictvím institutu osvojení a vzhledem k tomu, že neměla žádné zvláštní potíže s každodenním životem se stěžovatelem, neporušil stát ani její právo na zajištění účinné ochrany soukromého života.

Co se týče stěžovatele, ten namítal neuznání jeho genetické příbuznosti se stěžovatelkou A, v čemž spatřoval porušení svého práva znát svůj původ. Soud připomněl, že v obdobných případech již dříve rozhodl, že právo dítěte na respektování soukromého života vyžaduje, aby vnitrostátní právní úprava umožňovala uznání vztahu mezi dítětem a zamýšlenou matkou, která je v rodném listě vydaném v zahraničí uvedena jako „zákonná matka“, i tehdy, není-li jeho biologickou matkou. Soud konstatoval, že rozhodnutí smluvního státu zakázat náhradní mateřství na svém území odpovídá legitimnímu obecnému zájmu, a že uznání příbuzenského vztahu mezi stěžovatelem a stěžovatelkou A výlučně na základě jejich genetické vazby by odporovalo záměru německého zákonodárce. Při této příležitosti Soud znovu zdůraznil, že přijetí vnitrostátních právních

předpisů upravujících zásadní aspekty soukromého života, které nestanoví individuální posuzování protichůdných zájmů, ale zavádějí absolutní pravidlo, nepředstavuje samo o sobě porušení čl. 8 Úmluvy. Nicméně skutečnost, že je určitý zákon považován za slučitelný s požadavky čl. 8 Úmluvy, nezbavuje povinnosti posoudit konkrétní dopady jeho použití v každé jednotlivé situaci. Je nezbytné zejména posoudit dopady odmítnutí uznání genetické příbuznosti mezi stěžovatelkou A a stěžovatelem, aby bylo možné určit jednak nejlepší zájem stěžovatele – přičemž v otázkách týkajících se dítěte musí mít tento zájem vždy přednost – a jednak rozsah prostoru pro uvážení, který má dotčený stát k dispozici. Výlučné přiznání statusu právní matky ženě, která dítě odnosila, slouží nejen jako preventivní opatření ve vztahu k budoucím rodičům, ale také k zajištění jednoznačného a okamžitého zákonného určení mateřství a ochraně dítěte v případě sporu mezi dvěma ženami nárokujícími si status matky.

Soud uvedl, že stěžovatelka A v daném případě měla možnost si stěžovatele osvojit, již také využila, a že se v průběhu tohoto řízení nesetkala s obtížemi. Vůči stěžovateli měla stěžovatelka A rovněž určitá práva vyplývající z německého zákona o registrovaném partnerství, která posilovala její právní jistotu. Co se týče prostoru pro uvážení státu, Soud připomněl, že ačkoli je tento prostor obecně široký, může být zúžen povahou práv, kterých se stěžovatel dovolává. Zůstává nicméně široký, pokud jde o prostředky, které mají být použity k určení právní vazby požadované stěžovatelem. Vzhledem k tomu, že daná věc otevírá citlivé morální a etické otázky spojené s technikami asistované reprodukce a mezi smluvními státy nepanuje shoda ohledně jejich řešení, musí Soud při posuzování souladu s Úmluvou postupovat s určitou zdrženlivostí. Z tohoto důvodu konstatoval, že smluvní stát neporušil svůj pozitivní závazek ani vůči stěžovateli.

Na základě výše uvedeného je zjevné, že německé vnitrostátní orgány nepřekročily svůj prostor pro uvážení. K porušení čl. 8 Úmluvy tedy nedošlo.

Soud se v neposlední řadě zabýval tvrzeným porušením čl. 14 ve spojení s čl. 8 Úmluvy, přičemž stěžovatelky namítaly, že byly diskriminovány ve srovnání s heterosexuálními páry, které se staly rodiči dítěte počatého pomocí darovaného vajíčka a spermatu. Soud připomněl, že čl. 14 zakazuje rozdílné zacházení s osobami nacházejícími se v obdobném postavení, pokud pro takové rozdíly neexistuje objektivní a rozumné odůvodnění. Za diskriminační se považuje takové rozdílné zacházení, které nesleduje legitimní cíl nebo mezi použitými prostředky a sledovaným cílem neexistuje přiměřený vztah. Přestože státy požívají určitý prostor pro uvážení, zda a do jaké míry rozdíly mezi srovnatelnými situacemi odůvodňují odlišné zacházení, rozsah tohoto prostoru závisí na konkrétním kontextu a okolnostech případu. V dané věci Soud konstatoval, že odmítnutí uznat tzv. oddělené mateřství (tedy situaci, kdy jedna žena poskytne genetický materiál a druhá dítě porodí) sleduje legitimní cíl – zabránit potenciálním konfliktům mezi dvěma ženami nárokujícími si status matky a zamezit obcházení zákazu určitých forem asistované reprodukce, které nejsou v Německu povoleny. Vzhledem k tomu, že tyto cíle spadají do prostoru pro uvážení států, nelze situaci stěžovatelky A srovnávat se situací muže, který se může dovolávat zákonné domněnky otcovství. Námitka byla proto zamítnuta pro nepřijatelnost.

Eva Koziorková

Rozsudek velkého senátu ze dne 1. 4. 2025, Ships Waste Oil Collector B.V. a ostatní proti Nizozemsku, č. 2799/16 a 3 další

Požadavky na vnitrostátní úpravu předávání údajů z odposlechů ve světle čl. 8 Úmluvy

Úplné znění rozhodnutí

Tisková zpráva

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva vůbec poprvé formuloval konkrétní požadavky, které musí vnitrostátní právní úprava naplňovat, aby bylo možné považovat předávání údajů z odposlechů mezi vnitrostátními orgány za slučitelné s čl. 8 Úmluvy. Zdůraznil, že takový zásah do práva na respektování korespondence je přípustný jen tehdy, pokud byly dotčené informace získány zákonným způsobem a pokud existuje dostatečně přesný a srozumitelný právní rámec, který upravuje nejen samotné předání, ale i další nakládání s těmito údaji. Klíčovou roli v ochraně před svévolí přitom hraje nezávislá kontrola případného využití údajů k jinému účelu, než pro který byly původně shromážděny, včetně posouzení zákonnosti takového předání.

Nadepsaný případ se týkal situace, kdy byly v rámci trestního řízení vedeného proti společností podezřelým z trestné činnosti nesusouvisející s hospodářskou soutěží nařizeny odposlechy telefonních hovorů. V průběhu těchto odposlechů byly náhodně získány informace nasvědčující možnému protisoutěžnímu jednání jiných společností, stěžovatelek před Soudem. Tyto informace, které nebyly relevantní pro původní trestní řízení, byly následně předány nizozemskému Úřadu pro hospodářskou soutěž, který je využil k zahájení samostatných správních řízení, v nichž byly stěžovatelky obviněny z účasti na zakázaných cenových dohodách. Na základě výsledků těchto řízení byly uznány vinnými z porušení soutěžního práva a byly jim uloženy pokuty. V řízení před Soudem poté namítaly, že předání těchto údajů představovalo porušení jejich práv podle čl. 8 Úmluvy.

Soud na úvod svého posouzení připomněl, že jakýkoliv zásah do práv chráněných čl. 8 musí být v souladu se zákonem, sledovat legitimní cíl a být nezbytný v demokratické společnosti. Při zkoumání, zda byly tyto podmínky naplněny i v projednávaném případě, vycházel velký senát ze standardů uplatňovaných pro účely utajovaného sledování. Zároveň však upozornil, že vzhledem k odlišné intenzitě zásahu nelze tyto standardy bez dalšího aplikovat i na situace, kdy dochází k předání údajů získaných odposlechem jinému orgánu. Odposlech komunikace totiž představuje vysoce invazivní opatření, které může vést ke shromažďování velkého množství informací o sledované osobě. Naproti tomu předání údajů se obvykle týká pouze omezeného souboru informací, a proto představuje zásah méně intenzivní. Tyto údaje navíc většinou pocházejí z procesů podléhajících právní regulaci a zárukám proti svévoli a zneužití, ať už se jedná o procesní pravidla pro povolování odposlechů nebo o hmotněprávní podmínky, za nichž je možné takové opatření nařídit. Tyto záruky podle Soudu alespoň částečně omezují riziko svévolného nebo nepřiměřeného zásahu i v případě, kdy jsou odposlechnuté informace následně předány jinému orgánu. Soud proto dospěl k závěru, že ačkoliv standardy pro utajované sledování poskytují užitečný rámec, je nezbytné je přizpůsobit tak, aby odpovídaly specifické povaze předávání údajů mezi vnitrostátními orgány.

Ve světle uvedených závěrů se velký senát zaměřil na vzájemnou provázanost dvou základních podmínek slučitelnosti zásahu s Úmluvou, tedy na požadavky, aby byl v souladu se zákonem a současně aby byl nezbytný v demokratické společnosti. V této souvislosti zdůraznil, že pojem kvalita práva neznamená pouze formální přístupnost a předvídatelnost právní úpravy, ale zahrnuje také povinnost zajistit, aby tato úprava obsahovala přiměřené a účinné záruky proti svévoli a zneužití. Soud přitom připomněl, že tyto minimální požadavky byly dosud vymezeny pouze ve specifickém kontextu mezinárodního předávání údajů získaných prostřednictvím hromadného sledování.² Konstatoval však, že obdobné záruky by měly být zajištěny i v případech předávání údajů mezi vnitrostátními orgány.

Velký senát proto poprvé přistoupil k formulaci konkrétních požadavků, které musí vnitrostátní právní úprava naplňovat, má-li být předávání údajů mezi vnitrostátními orgány považováno za slučitelné s čl. 8 Úmluvy. V prvé řadě rozhodl, že k takovému zásahu může dojít pouze tehdy, pokud se předání týká informací, které byly získány v souladu s požadavky vyplývajícími z Úmluvy. Zároveň je nezbytné, aby právní úprava jasně a předvídatelně stanovila podmínky, za nichž může být k předání údajů přistoupeno. Tento rámec musí být doplněn pravidly upravujícími další nakládání s informacemi, včetně jejich přezkumu, uchovávání, dalšího předávání, využívání a likvidace. Soud rovněž zdůraznil, že jakékoliv využití údajů k jinému účelu, než pro který byly původně shromážděny, musí podléhat účinné kontrole soudního nebo jiného nezávislého orgánu.

Ještě než přistoupil k aplikaci těchto zásad na projednávaný případ, se Soud věnoval otázce rozsahu prostoru pro uvážení, který mohou mít státy při přijímání opatření zasahujících do práv právnických osob podle čl. 8 Úmluvy. V této souvislosti upozornil na dosavadní nejednotnost vlastní judikatury. Zatímco v některých případech státům přiznal širší prostor pro uvážení než v obdobných situacích týkajících se fyzických osob, jindy naopak uplatnil shodný standard přezkumu, včetně požadavků na dodržení procesních a hmotněprávních záruk. Vzhledem k této nesourodosti považoval Soud za nezbytné svůj přístup sjednotit. Uzavřel přitom, že rozhodujícím kritériem pro určení rozsahu prostoru pro uvážení nemá být právní forma subjektu údajů, ale samotná povaha a obsah informací, které jsou předmětem zpracování. Prostor pro uvážení může být širší v případech, kdy se údaje týkají obchodní činnosti, zatímco se zužuje tehdy, když se jedná o údaje zasahující do intimní sféry jednotlivce nebo se dotýkají zásadních aspektů jeho identity či existence.

Při aplikaci výše uvedených zásad na projednávaný případ se Soud soustředil nejprve na posouzení, zda nizozemská právní úprava odpovídala požadavkům vyplývajícím z principu předvídatelnosti, zejména zda dostatečně jasně definovala podmínky, za nichž mohou být zákonným způsobem získané údaje předány jinému vnitrostátnímu orgánu. Dospěl přitom k závěru, že tyto požadavky byly splněny, neboť právní rámec jasně vymezoval jak povahu údajů, kterých se předání mohlo týkat, tak účel jejich dalšího využití. Současně vymezoval okruh potenciálních příjemců těchto údajů a stanovoval povinnost individuálně posoudit nezbytnost a přiměřenost každého takového předání, a to vždy ve světle existence naléhavého veřejného zájmu.

Následně se Soud zabýval otázkou, zda předání údajů odpovídalo požadavku nezbytnosti v demokratické společnosti. V tomto kontextu se zaměřil na posouzení, zda vnitrostátní systém povolování a přezkumu předávání údajů poskytoval stěžovatelkám dostatečné a účinné záruky proti svévoli a zneužití. Zdůraznil přitom, že čl. 8 Úmluvy nevyžaduje, aby každé předání údajů muselo být předem povoleno nezávislým orgánem. Pokud byly informace získány v souladu s Úmluvou a pokud existuje možnost následné soudní kontroly, může být povolení udělené státním zástupcem považováno za slučitelné s požadavky Úmluvy.

Soud rovněž připomněl, že čl. 8 nezaručuje právo na informování o předání údajů, zejména pokud by mohlo ohrozit účel trestního nebo jiného řízení. Upozornil však na skutečnost, že v jednom z projednávaných případů bylo předání údajů uskutečněno až poté, co byla stěžovatelka informována o probíhajícím trestním řízení, o provedených odposleších i o předchozím předání údajů. Vzhledem k tomu, že k dalšímu předání došlo až po těchto skutečnostech, nemohlo mít žádný

² Rozsudek velkého senátu ze dne 25. 5. 2021, Big Brother Watch a ostatní proti Spojenému království, č. 58170/13, 62322/14 a 24960/15.

negativní dopad na účinnost provedených vyšetřovacích opatření. Soud proto označil za politováníhodné, že o tomto předání nebyla stěžovatelka informována, nicméně tuto okolnost posuzoval následně z hlediska existence účinného přezkumu *ex post*.

Dále poukázal na skutečnost, že rozhodnutí o povolení předání údajů neobsahovala žádné odůvodnění, které by se zabývalo otázkou nezbytnosti a proporcionality takového zásahu. Podle názoru Soudu by přitom i stručné písemné odůvodnění mohlo významně přispět k transparentnosti rozhodovacího procesu a současně usnadnit následný přezkum. Tento nedostatek však mohl být vyvážen skutečností, že předaný materiál pocházel ze zákonně vedeného soudního odposlechu, který již sám o sobě podléhal určitým procesním zárukám, jejichž účelem je minimalizovat riziko svévolného zásahu.

Konečně Soud zohlednil, že se stěžovatelky o předání údajů dozvěděly a měly možnost využít dostupných opravných prostředků. Tyto se přitom neomezovaly pouze na přezkum přípustnosti použití odposlechnutého materiálu jako důkazu, ale zahrnovaly rovněž posouzení zákonnosti samotného předání údajů, a to včetně jeho nezbytnosti a přiměřenosti. Vedle těchto mechanismů měly stěžovatelky navíc k dispozici i civilněprávní prostředky, které mohly sloužit k nápravě případného zásahu do jejich práv.

S přihlédnutím ke všem výše uvedeným okolnostem dospěl Soud k závěru, že žalovaný stát nepřekročil meze svého prostoru pro uvážení a že nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

Patrik Provazník

Rozsudek ze dne 15. 4. 2025, Van Slooten proti Nizozemsku, č. 45644/18

Zbavením matky rodičovské odpovědnosti k jejímu dítěti došlo k zásahu do práva na rodinný život

Úplné znění rozhodnutí

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se zabýval případem zbavení matky rodičovské odpovědnosti k její dceři, která byla svěřena do pěstounské péče. Soud nizozemským orgánům zejména vytкнуł, že se vzdaly snahy o opětovné sloučení matky a její dcery v příliš rané fázi, aniž by dostatečně prokázaly, proč by jejich sloučení nebylo v nejlepším zájmu dítěte. Uvedl, že vnitrostátní orgány nepřijaly dostatečná opatření k posouzení rodičovských schopností matky a že předčasně upřednostnily stabilitu pěstounské péče. Konstatoval tak porušení čl. 8 Úmluvy.

Stěžovatelka byla jedinou nositelkou rodičovské odpovědnosti ke své dceři. Od narození dcery v srpnu 2014 s ní žila na několika místech podporovaného sociálního bydlení provozovaných poskytovatelem péče. Vzhledem k tomu, že před porodem i po něm mezi ní a otcem dítěte docházelo ke slovnímu a fyzickému násilí, dohodl se s nimi poskytovatel péče, že se budou stýkat pouze za přítomnosti dohledu. Rodiče však tuto dohodu porušovali, což vedlo k dalším incidentům domácího násilí. V důsledku toho

zahájila v srpnu 2015 nizozemská Rada pro ochranu dětí³ (dále jako „Rada“) vyšetřování, během něhož požádala certifikovanou instituci na ochranu mládeže⁴ (dále jako „CI“), aby stěžovatelce poskytla podporu. V září 2015 byla stěžovatelka vyzvána k opuštění podporovaného bydlení, protože podle poskytovatele péče odmítala spolupracovat. Následně byla i s dcerou umístěna do krátkodobého krizového azylového domu.

V rámci vyšetřování dospěla Rada k závěru, že existovaly vážné obavy ohledně nestabilního domácího prostředí stěžovatelčiny dcery a schopnosti stěžovatelky se o ni postarat. Dítě v nestabilní domácí situaci zažívalo stres a napětí, což vážně ohrožovalo jeho vývoj. Stěžovatelka měla v minulosti problémy s duševním zdravím a její dcera byla opakovaně svědkem extrémních výkyvů jejích nálad a domácího násilí. Ač byl fyzický vývoj dítěte dobrý a vypadalo, že je o něj dobře postaráno, domnívala se Rada, že stěžovatelka nebyla dostatečně ochotná a schopná rizika pro vývoj dítěte odstranit. Rada tak požádala vnitrostátní soud o vydání příkazu k dohledu na dobu jednoho roku, kterému soud v říjnu 2015 vyhověl. Jelikož stěžovatelka o pár dní později odešla i s dcerou z krizového azylového domu, vydal soud na žádost CI mimořádný příkaz k péči. Stěžovatelčina dcera tak byla následně umístěna do pěstounské rodiny na dva týdny, přičemž stěžovatelka s ní měla povolený kontakt za účasti dohledu.

Příkaz k péči byl později soudem prodloužen s odůvodněním, že stěžovatelka měla odmítat spolupracovat s CI. V následujících měsících se CI několikrát pokusila získat souhlas stěžovatelky s přijetím do konkrétního zařízení pro matky s dětmi za účelem posouzení jejích rodičovských schopností. Protože stěžovatelka na výzvy CI nereagovala, informovala ji CI v únoru 2016, že dle jejich názoru již budoucnost dítěte nespočívá u ní, ale v pěstounské rodině. Stěžovatelka následně žádala u soudu o alternativní posouzení jejích rodičovských schopností, avšak bezúspěšně.

V březnu 2017 podala Rada návrh na zbavení stěžovatelky rodičovské odpovědnosti, kterému vnitrostátní soud o čtvrt roku později vyhověl. Konstatoval, že přijatelná doba pro snahy o opětovné sloučení stěžovatelky a její dcery již uplynula. Zbavení stěžovatelky rodičovské odpovědnosti odůvodnil zájmem dítěte na zajištění stability a kontinuity jeho výchovy v náhradní rodině.

Před Soudem stěžovatelka zejména namítala, že o zbavení její rodičovské odpovědnosti bylo rozhodnuto bez řádného prošetření jejích rodičovských schopností a že toto rozhodnutí bylo založeno pouze na tom, že se dítěti v pěstounské rodině dařilo dobře. Tím mělo dojít k porušení jejích práv dle čl. 8 Úmluvy.

V dané věci nebylo pochyb o tom, že rozhodnutí o zbavení stěžovatelky rodičovské odpovědnosti představovalo zásah do jejího rodinného života, že mělo oporu v zákoně a že sledovalo legitimní cíl v podobě ochrany zdraví stěžovatelčiny dcery a jejích práv a svobod. Soud se tak zaměřil na posouzení, zda byl zásah nezbytný v demokratické společnosti.

Úvodem odkázal na svůj rozsudek ve věci Strand Lobben a ostatní proti Norsku⁵, z něž plynou obecné zásady pro případy týkající se opatření v oblasti péče o dítě.⁶ Připomněl mimo jiné, že jednota rodiny a její sloučení v případě rozdělení jsou neodmyslitelnými aspekty práva na respektování rodinného života. Pokud je tak zahájeno řízení o péči omezující rodinný život, mají vnitrostátní orgány pozitivní povinnost přijmout opatření k usnadnění sloučení rodiny, jakmile je to rozumně proveditelné.

V případech, kdy se zájmy dítěte a rodiče dostanou do konfliktu, čl. 8 Úmluvy vyžaduje, aby vnitrostátní orgány našly spravedlivou rovnováhu a aby byl v procesu vyvažování přikládán zvláštní význam nejlepšímu zájmu dítěte, který může v závislosti na své povaze a závažnosti převážet nad zájmy rodiče. Obecně však platí, že v nejlepším zájmu dítěte je třeba

³ *Raad voor de Kinderbescherming* – specializovaná státní instituce fungující pod nizozemským Ministerstvem spravedlnosti, jejímž cílem je chránit práva a bezpečí dětí zejména v případech, kdy je jejich vývoj ohrožen. Zapojuje se hlavně v závažných případech ohrožení dítěte nebo trestních věcech.

⁴ *Gecertificeerde Instelling* – standardně se zapojuje až po vydání soudního rozhodnutí, stěžovatelka však s jejím zapojením souhlasila.

⁵ Rozsudek velkého senátu ze dne 10. 9. 2019, Strand Lobben a ostatní proti Norsku, č. 37283/13.

⁶ Tyto zásady byly dále zopakovány a rozvedeny v další judikatuře Soudu, např. v rozsudku ze dne 20. 1. 2022, E. M. a ostatní proti Norsku, č. 53471/17; či rozsudku ze dne 12. 4. 2023, Kilic proti Rakousku, č. 2700/15.

zachovat jeho vazby na rodinu, neboť přerušení těchto vazeb znamená odříznutí dítěte od jeho kořenů. Výjimkou jsou případy, kdy se rodina ukáže jako obzvláště nevhodná.

Opatření týkající se přechodné péče by měla být v souladu s konečným cílem, kterým je opětovné sloučení biologických rodičů a dítěte. Výše uvedená pozitivní povinnost přijmout opatření k usnadnění sloučení rodiny, jakmile to bude rozumně proveditelné, začne na příslušné orgány doléhat od počátku doby péče s postupně rostoucí silou, vždy však s výhradou jejího vyvážení s povinností zohlednit nejlepší zájem dítěte. Vazby mezi členy rodiny a vyhlídky na jejich úspěšné sloučení budou nevyhnutelně oslabeny, pokud jim bude bráněno ve snadném a pravidelném vzájemném kontaktu. Pokud však od původního převzetí dítěte do péče státu uplynula delší doba, může zájem dítěte na tom, aby se jeho faktická rodinná situace znovu nezměnila, převážit nad zájmem rodičů na sloučení rodiny.

Ve vztahu k projednávané věci Soud shrnul, že prvostupňový soud ve svém rozhodnutí o zbavení stěžovatelky rodičovské odpovědnosti přikládal značnou váhu skutečnosti, že dítě bylo zranitelné a potřebovalo stabilitu. Toto rozhodnutí, stejně jako zprávy Rady, o něž se rozhodnutí z velké části opíralo, ale neobsahovalo hlubší analýzu povahy této zranitelnosti. Vzhledem k závažnosti věci však dle Soudu bylo povinností vnitrostátních orgánů posoudit zranitelnost dítěte podrobněji.

Soud dále vyzdvihl, že návrh Rady na zbavení stěžovatelky rodičovské odpovědnosti byl podán méně než rok a půl poté, co bylo dítě převzato do péče. Z rozsudku odvolacího soudu dále plynulo, že necelý rok po převzetí dítěte do péče již dle vnitrostátních orgánů došlo k uplynutí přijatelné doby, tudíž že za primární cíl již nepovažovaly sloučení rodiny. Odůvodnění uplynutí přijatelné doby bylo založeno především na nespolupráci matky. Přestože byla stěžovatelce dána možnost předložit alternativní plán na prošetření jejích rodičovských schopností, veškeré praktické pokusy o to, aby došlo ke sloučení stěžovatelky a jejího dítěte, byly zastaveny již v únoru 2016, tedy pouhé čtyři měsíce po převzetí dítěte do péče, kdy poskytovatelé péče stěžovatelce oznámili, že dle jejich názoru budoucnost dítěte již neleží u ní, ale u pěstounské rodiny. Soud dále podotkl, že z rozhodnutí odvolacího soudu dále plynulo, že jelikož považoval přijatelnou dobu za uplynulou, nezkoumal již blíže, zda by byla stěžovatelka schopna se o dítě postarat.

Soud uznal, že to, že stěžovatelka opakovaně řádně nespolupracovala s příslušnými vnitrostátními orgány a nesouhlasila s přijetím na konkrétní kliniku, skutečně bránilo v pokročení v prošetřování jejích rodičovských schopností. Současně však podotkl, že ze spisu nevyplývalo, že by stěžovatelka, která byla sama zranitelnou osobou a zjevně ztratila důvěru v pracovníka CI, nebyla otevřena jiným možnostem prošetření svých rodičovských schopností. Zprávy Rady navíc naznačovaly, že mezi stěžovatelkou a jejím dítětem existovalo pouto, že se o něj starala a projevovala mu náklonnost. Namísto toho, aby se nizozemské vnitrostátní orgány vážně zabývaly možnostmi sloučení dítěte se stěžovatelkou, rezignovaly ve velmi rané fázi na sloučení rodiny jako konečného cíle, aniž by řádně posoudily stěžovatelčiny rodičovské schopnosti a aniž by dostatečně prokázaly, proč konečný cíl sloučení již není v souladu s nejlepším zájmem dítěte.

Na základě výše uvedeného tak Soud uzavřel, že v průběhu řízení, které vedlo k rozhodnutí o zbavení stěžovatelky rodičovské odpovědnosti, nebyla přikládána dostatečná váha ochraně rodinného života stěžovatelky a jejího dítěte. V dané věci tak konstatoval porušení čl. 8 Úmluvy.

Anna Čermáková

Rozhodnutí proti České republice

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva pravidelně připravuje anotace vybraných rozhodnutí Soudů, přičemž v některých případech zajišťuje také jejich překlady. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na internetových stránkách Mezi-soudy (<https://mezisoudy.cz>), které představují platformu zaměřenou na sledování vývoje mezinárodního práva lidských práv. Anotace jsou zpracovávány kanceláří vládního zmocněnce ve spolupráci s oddělením analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu i analytickými útvary Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Kanceláře veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Nižší představujeme výběr rozhodnutí vydaných za poslední období proti České republice, jejichž anotace (případně překlady) již byly na uvedených stránkách zveřejněny.

Jako první lze zmínit **rozsudek ze dne 12. 6. 2025, Krpelík proti České republice, č. 23963/21**. V něm se Soud zabýval případem stěžovatele se sníženým intelektem, který byl odsouzen k trestu odnětí svobody. Jako klíčový důkaz posloužily jeho sebeobviňující výpovědi z přípravného řízení, které učinil bez přítomnosti obhájce. Stěžovatel se totiž v přípravném řízení formálně vzdal práva na pomoc obhájce na základě standardizovaného poučení o svých právech. Při posuzování potřeby nutné obhajoby stěžovatele dospěly vnitrostátní soudy na základě znaleckého posudku, podle kterého se stěžovatel mohl účastnit trestního řízení, chápat jeho účel a účinně se hájit, k závěru, že nepotřeboval povinnou právní pomoc. I když byl po vzetí do vazby a v dalších fázích řízení již obhájcem zastoupen a svou vinu popíral, jeho přiznání z přípravného řízení bylo považováno za přípustný důkaz. Soud ve svém rozsudku vytkl mimo jiné skutečnost, že zmíněné poučení proběhlo za přečtení a podepsání vzorových formulářů, které však mohly být těžko srozumitelné i pro osoby s plnými rozumovými schopnostmi. Takové poučení podle Soudu neumožnilo stěžovateli dostatečně pochopit povahu práv tak, aby je mohl účinně uplatnit. Soud zdůraznil, že osoby s mentálním postižením představují zvláště zranitelnou skupinu, která vyžaduje specifické procesní záruky. Vnitrostátní orgány podle něj měly aktivně zajistit, aby stěžovatel porozuměl svým právům a důsledkům jejich vzdání se, například prostřednictvím srozumitelnějších poučení nebo podpůrné osoby. Přestože vnitrostátní soudy zkoumaly stěžovatelovu schopnost účastnit se řízení, nehodnotily podle Soudu dostatečně jeho schopnost platně se vzdát práva na obhájce. Nedostatek procesních záruk, okolnosti vzdání se práva na pomoc obhájce stěžovatelem a nedostatečná kontrola tohoto vzdání se ze strany soudů způsobily nespravedlivost procesu jako celku, čímž byl porušen čl. 6 odst. 1 ve spojení s odst. 3 písm. c) Úmluvy.

Namítanému porušení ustanovení čl. 6 Úmluvy se Soud věnoval i v dalším případě. V **rozhodnutí ze dne 3. 4. 2025, W. proti České republice, č. 5400/23** odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost otce nezletilých dětí, který se domáhal jejich svěřením do střídavé péče a snížení výživného. Děti byly totiž svěřeny do výlučné péče matky, přičemž otcí byl umožněn pravidelný styk s nimi a stanovena výživovací povinnost. Stěžovatel se po neúspěšných návrzích na střídavou péči a snížení výživného obrátil na Soud s námitkou porušení jeho práv podle čl. 6 odst. 1, čl. 8 a čl. 14 Úmluvy. Soud shledal, že rozhodnutí vnitrostátních soudů nebylo svévolné ani nepřiměřené a že stěžovatelova práva související s právem na spravedlivý proces nebyla před vnitrostátními soudy porušena. Soud dále uznal, že v původním řízení byl zohledněn nejlepší zájem dítěte, a i když se otec domníval, že soudy svými rozhodnutími neuznaly jeho rovnocennou rodičovskou roli, míra jeho styku s ohledem na

jeho schopnost plně vykonávat rodičovskou odpovědnost nepředstavovala porušení Úmluvy. K namítané diskriminaci otců při svěřování dětí do střídavé péče Soud s odkazem na statistiky uvedl, že k ní zpravidla nedochází, a zároveň konstatoval, že k ní nedošlo ani v posuzovaném případě.

Co se namítaného porušení čl. 8 Úmluvy týče, Soud se této problematice věnoval také v **rozhodnutí ze dne 7. 5. 2025, Pokorný proti České republice, č. 40034/20**. Jednalo se o situaci, kdy vnitrostátní soudy zamítly návrh na prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství stěžovatele k jeho dvěma dětem. Ty byly narozeny za trvání manželství, avšak po několika letech došlo k rozvodu, přičemž na základě následného DNA testu bylo zjištěno, že stěžovatel nebyl biologickým otcem dětí. Stěžovatel podal návrh na prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství, avšak nebyl úspěšný. Ve své stížnosti následně namítal, že vnitrostátními soudy nebyly respektovány jeho zájmy a zájmy jeho dětí. Podle Soudu bylo ospravedlnitelné, že vnitrostátní soudy přiznaly větší váhu zájmům dětí a rodiny než zájmu stěžovatele na uvedení právního otcovství do souladu s biologickou realitou. Stěžovatel totiž o děti dlouhodobě pečoval, děti jej za svého otce považovaly, byly závislé na jeho platbách výživného a nebylo možné určit biologického otce. I s přihlédnutím k okolnosti, že po dosažení zletilosti dětí ztrácí na důležitosti hodnocení nejlepších zájmů nezletilých a že otec měl právo stejný návrh podat i v budoucnu, Soud nedospěl k závěru o porušení čl. 8 Úmluvy a stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Stejně jako ve většině z výše uvedených případů, i v **rozhodnutí ze dne 20. 3. 2025, Žalud proti České republice, č. 8055/23** Soud odmítl stížnost týkající se náhrady za nucené omezení vlastnického práva jako zjevně neopodstatněnou. Zabýval se v něm namítaným porušením práva na ochranu vlastnictví podle čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, ke kterému mělo dojít kvůli nepřiznání stěžovatelem požadované výše náhrady za nucené omezení vlastnického práva v důsledku regulace nájemného v 90. letech. Soud uvedl, že zásah do vlastnického práva v období, za které nebyla stěžovateli přiznána náhrada, měl jasný právní základ. Úprava, podle které k zásahu došlo, navíc sledovala legitimní cíl sociálně-ekonomické politiky v oblasti bydlení v rámci transformace společnosti po pádu komunistického režimu. Soud nepovažoval důvody vnitrostátních soudů pro zamítnutí části stěžovatelova nároku za svévolné či zjevně nepřiměřené. Zároveň s přihlédnutím k širokému prostoru pro uvážení, který státy k regulaci vlastnických vztahů při přechodu k demokratickému režimu mají, určil, že stěžovatel nemusel kvůli zásahu do vlastnického práva nést nepřiměřenou zátěž.

redakce Bulletinu

Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi

V květnu vyšlo letošní druhé číslo – 2/2025 – Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi. I toto číslo obsahuje překlady rozhodnutí s komentáři a je k dispozici na internetových stránkách <https://eslp.nsoud.cz>.

Prvním vybraným rozhodnutím je **rozsudek ze dne 17. 9. 2024, C. O. proti Německu, č. 16678/22**, kde se Soud zaměřil na otázku, zda může být zásada presumpce nevinny porušena tvrzeními soudu, že je stěžovatel samostatně stíhanou osobou v trestních řízeních proti jiným osobám, jež se na spáchání trestného činu měly podílet spolu se stěžovatelem. Rozhodl, že vyjádření trestních soudů neměla na řízení proti stěžovateli žádný škodlivý účinek, a k porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy tak nedošlo.

Otázka možného porušení presumpce nevinny byla Soudem posuzována i v **rozsudku ze dne 15. 2. 2024, Krátky proti Slovensku, č. 35025/20**. Zde však naopak vyhodnotil, že se konkrétní sporná tvrzení vnitrostátního soudu neomezovala pouze na popis podezření stěžovatele, nýbrž popisovala jej jako osobu, která trestný čin spáchala. V tomto případě tak již k porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy došlo.

V **rozsudku ze dne 18. 7. 2024, Hanovs proti Lotyšsku, č. 40861/22**, se Soud zaměřil na otázku pozitivního závazku státu zajistit účinné vyšetřování v případě, že došlo k nenávisťně motivovanému útoku z důvodu sexuální orientace oběti. Zde Soud shledal, že ke splnění tohoto závazku nedošlo, a shledal tak porušení čl. 3 a 8 Úmluvy ve spojení s čl. 14, přičemž zdůraznil, že stát stěžovateli neposkytl přiměřenou ochranu, která by zohledňovala nenávisťný motiv útoku.

Rozsudek velkého senátu ze dne 17. 9. 2024, Pindo Mulla proti Španělsku, č. 15541/20, dal Soudu příležitost zabývat se rozhodovacím procesem zajišťujícím respektování autonomie pacienta, kdy stěžovatelka opakovaně vyjádřila svůj nesouhlas s transfúzí krve, její nesouhlas však nebyl v kontextu jejího akutního stavu respektován. Soud shledal, že rozhodování o léčbě stěžovatelky nerespektovalo její autonomii a k porušení čl. 8 Úmluvy ve světle čl. 9 tudíž došlo.

Ve svém **rozhodnutí ze dne 9. 1. 2024, Ramadan proti Francii, č. 23443/23**, se Soud zabýval otázkou ochrany identity oběti sexuálního násilí. Stěžovatel byl vnitrostátními soudy shledán vinným ze zveřejnění identity údajné oběti mimo jiné prostřednictvím jeho knihy, ve které se snažil o svou obhajobu. Soud uvedený postoj vnitrostátních soudů potvrdil a zdůraznil, že ačkoliv oběť sama dříve zveřejnila informace, jež mohly vést k její identifikaci, to samo o sobě neospravedlňovalo další šíření její identity ze strany stěžovatele. Takové jednání oběti však bylo vnitrostátními soudy zohledněno při stanovení výše trestu a odškodnění. Soud tak stížnost posoudil jako nepřijatelnou.

redakce Bulletinu

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE

Aktuální judikatura

Rozsudek ze dne 6. 3. 2025, Anikovi, C-395/23

K posouzení vztahu mezi dvoustrannou smlouvou o právní pomoci a nařízením Brusel II ter

Úplné znění rozhodnutí

Soudní dvůr v nadepsaném rozsudku potvrdil, že řízení o udělení souhlasu s prodejem podílu nezletilého dítěte na nemovitosti nacházející se v jiném členském státě náleží do působnosti nařízení Brusel II ter jako opatření spadající pod výkon rodičovské odpovědnosti. S odkazem na čl. 351 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) zároveň upřesnil, za jakých podmínek může soud členského státu upustit od aplikace unijního nařízení v případě kolize s jurisdikčními pravidly dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci.

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci nesporného řízení zahájeného jménem dvou nezletilých dětí, státních příslušníků Ruské federace, které mají obvyklý pobyt v Německu. Cílem řízení bylo získání souhlasu soudu s prodejem jejich podílů na třech nemovitostech nacházejících se v Bulharsku. Bulharský soud, u něhož bylo řízení zahájeno, si však nebyl jistý svou mezinárodní příslušností.

Za tímto účelem byla Soudnímu dvoru předložena nejprve otázka, zda řízení o udělení souhlasu s prodejem podílu nezletilého dítěte na nemovitosti v jiném členském státě spadá do působnosti nařízení Brusel II ter, nebo nařízení Brusel I bis⁷. Soudní dvůr přitom jednoznačně konstatoval, že takový souhlas náleží do působnosti nařízení Brusel II ter, neboť se jedná o opatření přijaté s ohledem na osobní stav a způsobilost nezletilého dítěte, jehož cílem je ochrana jeho nejlepšího zájmu. Takové opatření tedy, bez ohledu na povahu právního jednání, k němuž se vztahuje, představuje opatření k ochraně dítěte spojené se správou, zachováním nebo nakládáním se jměním dítěte v rámci výkonu rodičovské odpovědnosti ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. e) nařízení Brusel II ter. Tímto závěrem Soudní dvůr navázal na svá předchozí rozhodnutí ve věci Schneider⁹, která se rovněž týkala

⁷ Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí.

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. 10. 2013, Schneider, C-386/12.

nesporného řízení o nakládání s nemovitostí opatrovance, a ve věci Matoušková¹⁰, kde byla řešena otázka schvalování dohody o vypořádání dědictví mezi pozůstalým manželem a nezletilými dětmi zastoupenými opatrovníkem.

Za těchto podmínek tedy platí, že k vydání takového souhlasu jsou v zásadě příslušné podle čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel II ter soudy členského státu, ve kterém má dítě v době zahájení řízení obvyklý pobyt. V tomto konkrétním případě tedy šlo o příslušnost německých soudů. Bulharský soud však ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce upozornil na linii vnitrostátní judikatury, podle níž je požadavek na soudní souhlas s prodejem nemovitosti vnímán jako součást formy smlouvy o jejím převodu. V návaznosti na to, a s odkazem na ustanovení rusko-bulharské smlouvy o právní pomoci, bylo argumentováno, že bulharské soudy jsou příslušné, neboť se jedná o právní jednání týkající se nemovitostí nacházejících se v Bulharsku. Soudnímu dvoru tak byla dále předložena otázka, zda čl. 351 SFEU upravuje vztah mezi dvoustrannou mezinárodní smlouvou uzavřenou mezi členským státem a třetím státem před přistoupením tohoto členského státu k Unii a nařízením Brusel II ter, zejména pokud taková smlouva není uvedena v kapitole VIII nařízení,¹¹ a za jakých podmínek je možné se od tohoto nařízení odchýlit.

Soudní dvůr ve své odpovědi připomněl, že účelem čl. 351 SFEU je umožnit členským státům odchýlit se od unijního práva za účelem dodržování práv, která mají třetí státy podle mezinárodního práva na základě smluv uzavřených před přistoupením daného státu k Unii, a současně plnit povinnosti z těchto smluv plynoucí. Aby však mohlo dojít ke skutečnému vyloučení použitelnosti unijní normy, musí být splněny dvě podmínky. Zaprvé musí jít o smlouvu uzavřenou před vstupem unijních Smluv v platnost pro dotčený členský stát a zadruhé musí třetí stát ze smlouvy vyvozovat práva, jejichž dodržování může po členském státu požadovat. Posouzení těchto podmínek náleží vnitrostátním soudům, které musí zároveň ověřit, zda lze případnou neslučitelnost mezi unijním právem a mezinárodní smlouvou odstranit výkladem této smlouvy, který bude v co největším rozsahu v souladu s unijním právem, při respektování zásad mezinárodního práva.

Vnitrostátní soud by tak měl nejprve posoudit, zda příslušná mezinárodní smlouva obsahuje pravidla, jejichž dodržení může smluvní stát od členského státu vyžadovat. Pokud ano, musí se dále zabývat otázkou, zda jsou tato pravidla neslučitelná s nařízením Brusel II ter, zejména pokud obě právní úpravy neurčují pro daný případ příslušnost soudů téhož státu. V kontextu projednávané věci tak bylo třeba vzít v úvahu, že čl. 7 nařízení Brusel II ter se použije s výhradou čl. 10 tohoto nařízení. Pokud by však soud i přesto dospěl k závěru, že mezi nařízením a mezinárodní smlouvou existuje nesoulad, bude třeba zvážit, zda je možné tuto neslučitelnost odstranit výkladem mezinárodní smlouvy tak, aby se dostala do souladu s pravidly unijního práva. Pakliže taková interpretace není možná a pokud soud zároveň nemá pravomoc sám odstranit daný rozpor, může přistoupit k použití ustanovení mezinárodní smlouvy a opomenout ustanovení nařízení Brusel II ter.

Soudní dvůr zároveň zdůraznil, že vnitrostátní soudy naopak nejsou povinny ověřit, zda lze případnou neslučitelnost odstranit výkladem nebo použitím unijního práva tak, aby bylo slučitelné s mezinárodní smlouvou uzavřenou před přistoupením členského státu k Unii. V kontextu nadepsané věci to znamená, že by se vnitrostátní soud neměl prohlásit za příslušný na základě čl. 10 nařízení Brusel II ter pouze za účelem dosažení souladu s mezinárodní smlouvou a následného vyvození závěru, že tato smlouva je s unijním právem slučitelná vzhledem k tomu, že obě úpravy stanoví příslušnost týchž soudů. Pokud nelze dosáhnout souladu mezi mezinárodní smlouvou a unijním právem výkladem, je na členských státech, aby přijaly opatření nezbytná k odstranění této neslučitelnosti, a to včetně možnosti smlouvu vypovědět. Do doby, než k odstranění nesouladu dojde, je však možné se ustanoveními smlouvy řídit i nadále.

Patrik Provazník

¹⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 2015, Matoušková, C-404/14.

¹¹ Kapitola upravuje vztah nařízení Brusel II ter k jiným nástrojům, avšak neobsahuje výslovné ustanovení adresující jeho vztah ke dvoustranným smlouvám o právní pomoci, které členský stát uzavřel s třetím státem před svým přistoupením k Unii.

Rozsudek ze dne 6. 3. 2025, Cymdek, C-20/24

Palubní vstupenka jako důkaz potvrzení rezervace a otázka bezúplatného cestování ve smyslu nařízení o náhradách a pomoci cestujícím v letecké dopravě

Úplné znění rozhodnutí

Soudní dvůr se v anotovaném rozsudku věnoval výkladu některých pojmů v nařízení č. 261/2004, které se zabývá náhradami a pomocí cestujícím v letecké dopravě (dále jen „nařízení“).¹² Nejprve konstatoval, že palubní vstupenka může představovat „jiný důkaz“, který udává, že rezervace byla přijata a evidována, tudíž se má za to, že cestující s takovou vstupenkou má „potvrzenou rezervaci“ pro dotčený let. Dále určil, že cestující necestuje bezúplatně, pokud za něj cenu letu provozovateli souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy (dále jen „provozovatel“) uhradí třetí osoba a tento provozovatel ji uhradí dopravci. Pokud se dopravce dovolává skutečnosti, že cestující cestoval bezúplatně nebo za sníženou cenu, musí ji také prokázat.

Soudní dvůr rozhodoval o předběžných otázkách položených předkládajícím soudem v návaznosti na případ, kdy letecký dopravce poskytl provozovateli konkrétní lety v konkrétních termínech, na které pak provozovatel následně prodával letenky. Cestující dotčení v původním řízení se zúčastnili zájezdu v rámci souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy, který zahrnoval let provozovaný zmíněným dopravcem. Smlouva o souboru služeb zahrnující let byla uzavřena mezi společnostmi jménem těchto cestujících (dále jen „třetí osoba“) a výše uvedeným provozovatelem. Tento let byl při přeletu zpožděn o více než 22 hodin. Za účelem podání žádosti o náhradu škody vzniklé v důsledku zpoždění cestující pro doložení své aktivní legitimace předložili své palubní vstupenky. Dopravce však odmítl škodu nahradit, protože podle něj cestující neprokázali, že měli potvrzenou a zaplacenou rezervaci na uvedený let. Podle tvrzení dopravce navíc cestující z důvodu, že jim třetí osoba zaplatila zájezd v rámci souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy za zvýhodněných podmínek, cestovali bezúplatně nebo za snížené ceny, což by předmětný případ vyloučilo z působnosti nařízení. Cestující však měli za to, že potvrzení rezervace prokázali předložením palubních vstupenek. Zároveň byli toho názoru, že důkazní břemeno ohledně bezúplatnosti nebo snížené ceny letu leží na dopravci. Tvrdili také, že necestovali bezúplatně, jelikož za zájezd zaplatili třetí osobě, která následně zaplatila provozovateli, jenž uhradil uskutečnění letu dopravci.

S ohledem na výše uvedené položil předkládající soud několik předběžných otázek, které Soudní dvůr shrnul do dvou souvisejících celků. V prvním posuzoval, zda může palubní vstupenka představovat „jiný důkaz“, který udává, že rezervace byla přijata a evidována, takže se má za to, že cestující s takovou vstupenkou má „potvrzenou rezervaci“ pro dotčený let. Nařízení se totiž použije pouze pokud jsou splněny podmínky, kdy cestující musí mít potvrzenou rezervaci pro dotčený let a musí se včas

¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91.

přihlásit k přepravě. Jelikož jsou tyto podmínky kumulativní, nelze přihlášení k přepravě presumovat na základě potvrzené rezervace na dotčený let. Nařízení sice pojem „potvrzená rezervace“ nedefinuje, vymezuje však pojem „rezervace“, kterou představuje i „jiný důkaz“. Soudní dvůr k těmto pojmům poznamenal, že musejí být v souladu se zájmem zajištění vysoké ochrany cestujících vykládány široce. V návaznosti na to dovodil, že palubní vstupenka, kterou cestující v předmětném případě disponovali, přiznává cestujícím oprávnění k přepravě a může tak představovat „jiný důkaz“. Dále uvedl, že pokud dopravce přijme cestujícího s potvrzenou rezervací na palubu a přepraví jej do místa určení, má se za to, že cestující splnil požadavek, aby se přihlásil k přepravě. V návaznosti na to proto podle Soudního dvora musí platit, že u cestujících, kteří se řádně přihlásili k přepravě a uskutečnili daný let, pro který měli palubní vstupenku, je třeba mít za to, že splnili požadavek mít na tento let potvrzenou rezervaci. Cestující, jejichž let byl významně zpožděn, tak mají možnost uplatnit nárok na náhradu škody bez toho, aniž by museli prokazovat, že měli potvrzenou rezervaci na zpožděný let, jímž cestovali. Soudní dvůr tedy rozhodl, že palubní vstupenka může představovat jiný důkaz, který potvrzuje, že byla rezervace přijata a evidována, takže se má za to, že cestující s takovou vstupenkou má potvrzenou rezervaci pro dotčený let.

Dále se Soudní dvůr věnoval otázce, zda cestující cestoval bezúplatně nebo za snížené ceny, které nejsou veřejnosti přímo nebo nepřímo dostupné, pokud provozovatel souborných služeb uhradil leteckému dopravci cenu letu v souladu s tržními podmínkami a zároveň cenu za zájezd provozovateli zaplatila namísto cestujícího třetí osoba. S tím souvisí otázka, zda má skutečnost, že cestující cestoval bezúplatně nebo za sníženou cenu, prokázat letecký dopravce nebo cestující.

Z působnosti nařízení jsou vyjmuti cestující, kteří cestují bezúplatně nebo za snížené ceny, které nejsou veřejnosti přímo nebo nepřímo dostupné. To je výjimka z obecného pravidla týkajícího se působnosti nařízení. Podle Soudního dvora však musí být v souladu s cíli nařízení výjimka z ustanovení přiznávajícího práva cestujícím vykládána restriktivně. Samotné ustanovení obsahující uvedenou výjimku neumožňuje určit, zda se vztahuje i na situace, kdy možnost cestovat bezúplatně nebo za snížené ceny nabízí cestujícím pouze provozující letecký dopravce, avšak z kontextu tohoto ustanovení vyplývá, že se nařízení na cestující s bezúplatnou letenkou vydanou dopravcem nevztahuje, ledaže byla vydána na základě programu pro často cestující zákazníky nebo jiného obchodního programu. Pokud je však let součástí souborných služeb, ochrana se podle Soudního dvora vztahuje i na tyto cestující. Proto jestliže v projednávané věci provozovatel souborných služeb pro zájezd, který byl uskutečněn dotčenými cestujícími, za tento zájezd obdržel protiplnění a zaplatil dopravci cenu letu, bylo třeba mít za to, že dotčení cestující necestovali bezúplatně nebo za snížené ceny. Skutečnost, že cenu letu zaplatila za cestující třetí osoba, byla irelevantní.

K důkaznímu břemenu Soudní dvůr konstatoval, že aby se dopravce zprostil povinnosti nahradit cestujícímu škodu, musí prokázat, že cestující cestoval bezúplatně nebo za snížené ceny. Výklad, dle kterého by důkazní břemeno v této věci nesli cestující, by stál v rozporu s cílem nařízení zajistit vysokou úroveň ochrany cestujících v letecké dopravě. Zároveň by byl v kontextu projednávané situace obtížně uplatnitelný. Cestující má totiž v případě, kdy zakoupil let v rámci zájezdu, omezené možnosti předložit důkaz o tom, kolik let stál, jelikož zpravidla nezná jeho přesnou cenu. Důkazní břemeno tedy za takových okolností nese dopravce.

David Anděl

Rozsudek velkého senátu ze dne 24. 6. 2025, GR REAL, C-351/23**Požadavky unijního práva na účinnou ochranu spotřebitele proti zneužívajícím ujednáním v řízeních o nuceném výkonu zástavního práva**

Úplné znění rozhodnutí

Tisková zpráva

Velký senát Soudního dvora potvrdil, že ochrana spotřebitelů ve smyslu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „směrnice“) a právo na účinnou soudní ochranu vyžadují, aby spotřebitelům byla za určitých okolností zachována možnost napadnout po ukončení nuceného výkonu zástavního práva jejich rodinnému domu legalitu přechodu vlastnického práva na třetí osobu. To platí zejména tehdy, kdy spotřebitelé postrádali reálnou možnost dosáhnout přerušení či neplatnosti výkonu zástavního práva z důvodu zneužívajícího ujednání ve smlouvě, a to navzdory existujícím indiciím o možném zneužívajícím charakteru tohoto ujednání a skutečnosti, že nabyvatel byl o probíhajícím sporu informován.

Úvěrovaným byla na základě smlouvy o spotřebitelském úvěru poskytnuta peněžní částka, jejíž splacení bylo zajištěno zástavním právem k jejich rodinnému domu. Všeobecné obchodní podmínky připojené k této smlouvě obsahovaly ujednání, podle něhož mělo v případě prodlení se splácením jednotlivých splátek dojít k zesplatnění celého dluhu. Vzhledem k tomu, že k takovému prodlení ze strany úvěrovaných skutečně došlo, přistoupila úvěrující banka k prohlášení úvěru za splatný a podala návrh na provedení nuceného výkonu hypotečního zástavního práva prostřednictvím mimosoudní dražby.

Úvěrování následně podali k vnitrostátnímu soudu žalobu, kterou se domáhali, aby se úvěrující banka zdržela výkonu zástavního práva a aby bylo na základě předběžného opatření přerušeno provádění tohoto výkonu až do pravomocného rozhodnutí ve věci samé. Přestože řízení o návrhu na přerušení výkonu nadále probíhalo a vydražitelka i dražebník byli o existenci tohoto řízení informováni, byl rodinný dům prodán společnosti, která se vůči úvěrovaným nacházela v postavení třetí osoby. Úvěrování však po uskutečnění dražby odmítli předmětnou nemovitost opustit, v důsledku čehož vydražitelka podala žalobu na vyklizení. V řízení o této žalobě úvěrování vznesli vzájemnou žalobu, kterou zpochybnili legalitu přechodu vlastnického práva a tvrdili, že došlo k zásahu do jejich práv jako spotřebitelů a do jejich práva na bydlení.

Podstatou první otázky, kterou předkládající soud adresoval Soudnímu dvoru, bylo posouzení, zda se v rámci takového řízení, jehož předmětem je ochrana věcných práv třetí osoby, která nemovitost nabyla v dražbě, lze dovolávat ochranných mechanismů stanovených směrnicí. Soudní dvůr v této souvislosti připomněl, že pro zodpovězení této otázky je rozhodné posouzení předmětu řízení, specifík posuzovaného sporu a existence shodujících se indicií o možném zneužívajícím charakteru smluvního ujednání, na jehož základě byl nucený výkon zahájen.

Pokud jde o otázku předmětu řízení, Soudní dvůr konstatoval, že ochranných mechanismů směrnice se v zásadě nelze úspěšně dovolávat ve sporu, jehož účelem není přezkum nuceného výkonu hypotečního zástavního práva, ale ochrana věcných práv nabytých vydražitelem v souladu s vnitrostátním právem. Umožnění spotřebiteli uplatnit námitky založené na smlouvě přímo vůči nabyvateli nemovitosti by totiž mohlo nepřipustně ohrozit právní jistotu plynoucí z existujících vlastnických vztahů. V projednávané věci však úvěrování nezpochybňovali vůči vydražitelce samotnou platnost smlouvy o spotřebitelském úvěru, ale zpochybňovali podmínky, za nichž mimosoudní výkon zástavního práva vedl k přechodu vlastnického práva na třetí osobu.

Soudní dvůr dále konstatoval, že ochranné mechanismy směrnice se neuplatní na spory týkající se ochrany věcných práv nabyvatele, jestliže spotřebitel nevyužil dostupných právních prostředků k zabránění výkonu. V tomto případě však úvěrování nezůstali nečinní, ale aktivně využili právní možnosti podle slovenského práva a současně informovali dotčené osoby o existenci probíhajícího soudního řízení. Přesto bylo k dražbě přistoupeno, aniž by byl proveden jakýkoliv soudní přezkum existence a opodstatněnosti pohledávky, třebaže existovaly indicie o možném zneužívajícím charakteru ujednání o zesplatnění úvěru.

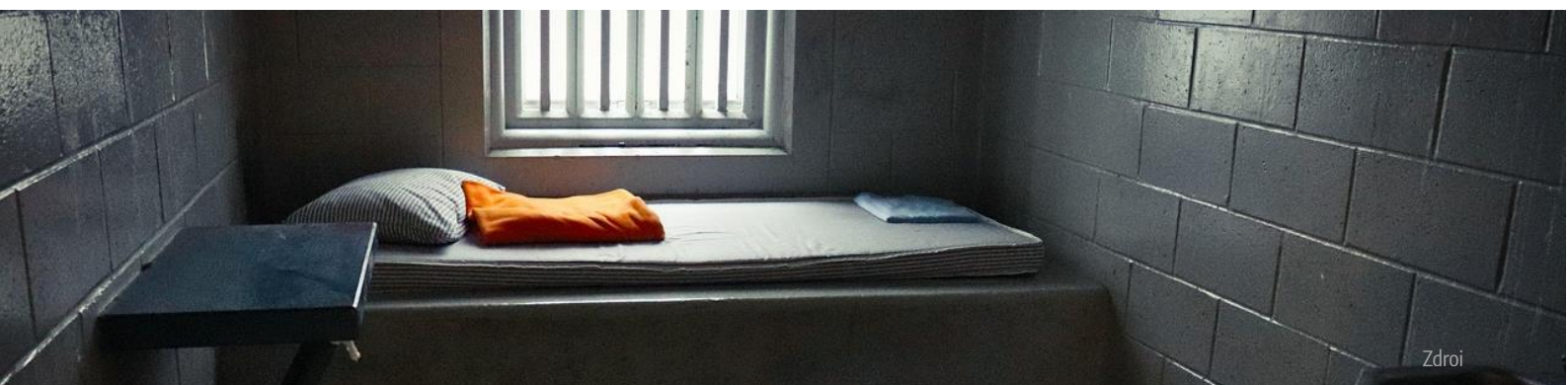
Za těchto specifických okolností Soudní dvůr dovodil, že zajištění plné účinnosti ochrany spotřebitele, kterou směrnice zakládá, a rovněž požadavek účinné soudní ochrany podle čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie vyžadují, aby spotřebitelé byli oprávněni se v rámci takové vzájemné žaloby, jako je žaloba v původním řízení, dovolávat ochranných mechanismů směrnice za účelem zpochybnění legality přechodu vlastnického práva na vydražitele. Ochranu právní jistoty třetí osoby totiž nelze v těchto případech považovat za absolutní.

Ve světle tohoto závěru přikročil Soudní dvůr k posouzení druhé otázky, která se týkala souladu vnitrostátní právní úpravy s požadavky směrnice. Tato právní úprava umožňovala pokračovat v mimosoudním nuceném výkonu hypotečního zástavního práva i v situaci, kdy probíhalo řízení o návrhu na předběžné opatření, jehož účelem bylo tento výkon přerušit, a která současně nestanovila možnost domáhat se prohlášení neplatnosti uvedeného výkonu z důvodu zneužívající povahy smluvního ujednání, na němž byl tento výkon založen.

Soudní dvůr konstatoval, že ačkoliv směrnice sama o sobě nevylučuje využití mimosoudních řízení o nuceném výkonu, během nichž nemohou spotřebitelé poukazovat na existenci zneužívajících ujednání ve smlouvě, na niž je dotyčné vykonávací řízení založeno, jsou členské státy povinny zajistit spotřebitelům přiměřené a účinné právní prostředky, které jim umožní zabránit uplatňování zneužívajících smluvních ujednání. Tento požadavek zahrnuje povinnost zabezpečit, aby spotřebitelé měli reálnou možnost dosáhnout přerušení nuceného výkonu zahájeného na základě exekučního titulu, jehož platnost je soudně zpochybněna z důvodu jeho zneužívající povahy. Pokud by totiž takové přerušení nebylo možné, případné pozdější konstatování zneužívající povahy tohoto ujednání by spotřebitelům poskytovalo toliko následnou ochranu kompenzační povahy, která by z hlediska směrnice nebyla dostatečná a účinná, neboť by nebyla s to zabránit dalšímu používání uvedeného ujednání. Tento závěr platí tím spíše v situaci, kdy vnitrostátní právní úprava neumožňuje domáhat se soudně, v rámci řízení následujícího po nuceném výkonu, jeho neplatnosti z důvodu zneužívající povahy ujednání, na kterém byl uvedený výkon založen.

Patrik Provazník

Rozsudek ze dne 20. 3. 2025, Procureur de la République, C-763/22

Přezkum rozhodnutí o přednosti evropského zatýkacího rozkazu a žádosti o vydání podané třetím státem

Úplné znění rozhodnutí

Soudní dvůr se v předmětném rozsudku zabýval problematikou vztahu evropského zatýkacího rozkazu a žádosti o vydání do třetího státu. Konkrétně se zabýval výkladem pojmu obsaženého v čl. 16 odst. 3 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (dále jen „rámcové rozhodnutí“), který obsahuje úpravu pravidel pro vydání rozhodnutí o přednosti evropského zatýkacího rozkazu či žádosti o vydání podané třetím státem.¹³ Určil, že pojem „příslušný orgán“ zahrnuje také orgány výkonné moci, a v návaznosti na to uvedl, že proti rozhodnutí o přednosti podle zmíněného ustanovení musí být možné podat účinný opravný prostředek.

V projednávaném případě bylo francouzskými soudy rozhodováno ve věci trestního stíhání francouzského státního příslušníka, který byl držen ve španělské vazbě v souvislosti s výkonem žádosti o vydání podané švýcarskými orgány. Francouzský soud proto na stíhanou osobu vydal evropský zatýkací rozkaz. Podle španělské právní úpravy o souběhu evropského zatýkacího rozkazu a žádosti o vydání podané třetí zemí rozhoduje Rada ministrů, tedy vládní orgán, a proti jejímu rozhodnutí nelze podat opravný prostředek. Francouzský soud tak vznesl předběžnou otázku, zda je možné svěřit pravomoc rozhodnout, jestli bude vykonán evropský zatýkací rozkaz nebo žádost o vydání podaná třetím státem, orgánu výkonné moci bez možnosti podání opravného prostředku.

Otázka vztahu mezi evropským zatýkacím rozkazem a žádostí o vydání podanou třetí zemí je upravena v čl. 16 odst. 3 rámcového rozhodnutí. Soudní dvůr se nejprve zabýval výkladem pojmu „příslušný orgán“, který je obsažen v uvedeném ustanovení. K tomu uvedl, že jím může být v zásadě jakýkoliv vnitrostátní orgán, včetně orgánu moci výkonné. Soudní dvůr dále pro kontext dodal, že čl. 16 odst. 1 rámcového rozhodnutí¹⁴, který se zabývá souběhem více evropských zatýkacích rozkazů, obsahuje pojem „vykonávající justiční orgán“. Ze skutečnosti, že je v uvedených ustanoveních použit jiný pojem, dovedl Soudní dvůr, že mezi ně není možné položit rovnítko. Je tomu tak z důvodu, že cílem rámcového rozhodnutí je vytvořit zjednodušený postup předávání osob v rámci justiční spolupráce v Unii, nikoliv harmonizovat postup vydávání. Rámcové rozhodnutí tak vyžaduje, aby předávání prováděly justiční orgány členských států, zatímco žádosti o vydání mohou spadat do pravomoci jiných orgánů, zejména orgánů výkonné moci. Tento rozdíl Soudní dvůr vysvětlil tím, že se vydávací řízení řídí zejména zásadou

¹³ Čl. 16 odst. 3 rámcového rozhodnutí, dostupného [zde](#): „Existuje-li současně evropský zatýkací rozkaz a žádost o vydání podaná třetí zemí, rozhodne příslušný orgán vykonávajícího členského státu, zda má přednost evropský zatýkací rozkaz nebo žádost o vydání, přičemž zváží všechny okolnosti, zejména uvedené v odstavci 1 a v použitelné smlouvě.“

¹⁴ Čl. 16 odst. 1 rámcového rozhodnutí zní: „Pokud byl na tutéž osobu vydán evropský zatýkací rozkaz dvěma nebo více členskými státy, rozhodne vykonávající justiční orgán o tom, který evropský zatýkací rozkaz bude vykonán, přičemž zváží všechny okolnosti a zejména závažnost a místo spáchání trestných činů, dny vydání evropských zatýkacích rozkazů a zda byl zatýkací rozkaz vydán za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody či ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody.“

vzájemnosti mezi dotčenými státy, zatímco předávání justičními orgány podle rámcového rozhodnutí má nahradit systém vydávání mezi členskými státy a je založeno na zásadě vzájemného uznávání. Rozhodnutí o přednosti evropského zatýkacího rozkazu či žádosti o vydání může navíc spočívat na hlediscích, která nejsou výlučně soudní povahy, proto může být takové rozhodnutí přijato orgánem výkonné moci.

K možnosti soudního přezkumu Soudní dvůr nejprve upozornil, že předmětné ustanovení rámcového rozhodnutí neupravuje všechna procesní hlediska situace souběhu evropského zatýkacího rozkazu a žádosti o vydání podané třetím státem. Dále poukázal na obecné právo osoby dotčené rozhodnutím uvedené v čl. 47 Listiny základních práv a svobod Evropské unie (dále jen „Listina“), podle kterého musí mít tato osoba možnost podat účinný prostředek nápravy před soudem. Jelikož taková možnost není upravena rámcovým rozhodnutím, musí být na základě zásady procesní autonomie stanovena ve vnitrostátním právním řádu každého členského státu. V souladu s čl. 47 Listiny musí být přezkum proveden před výkonem evropského zatýkacího rozkazu nebo žádosti o vydání a v souladu s relevantními kritérii, na která odkazuje čl. 16 odst. 3 rámcového rozhodnutí. Zároveň musí opravný prostředek dotyčné osobě umožnit napadnout případný zásah do jejích základních práv a svobod zakotvených v Listině. Je tomu tak z důvodu, že rozhodnutí o přednosti může mít významný dopad na právní situaci dotčené osoby. Například v situaci, kdy by rozhodnutím byla dána přednost žádosti o vydání, přičemž by nebylo možné proti němu podat opravný prostředek, by mohlo být opomenuto zohlednění případného rizika porušení základních práv a svobod dotyčné osoby zakotvených v Listině, jelikož ve většině situací se na vydávací řízení nevztahuje unijní právo. Závěrem Soudní dvůr uvedl, že k náležitostem případného opravného prostředku patří již výše zmíněná povinnost zohlednit všechny okolnosti uvedené v předmětném ustanovení, což znamená, že příslušný orgán je povinen přijaté rozhodnutí odůvodnit, aby dotyčné osobě umožnil využít právo na opravný prostředek. Soudní přezkum je totiž v souladu s čl. 47 Listiny za předpokladu, že měl dotyčný možnost seznámit se s důvody přijatého rozhodnutí, které se ho týká.

Na základě výše uvedeného Soudní dvůr uzavřel, že čl. 16 odst. 3 rámcového rozhodnutí musí být vykládán tak, že v případě souběžného podání evropského zatýkacího rozkazu a žádosti o vydání může rozhodnutí o přednosti jednoho z těchto aktů vydat orgán výkonné moci a musí proti němu být možné podat účinný opravný prostředek za procesních podmínek, jejichž stanovení přísluší členským státům.

David Anděl

EVROPSKÉ VRCHOLNÉ SOUDY

Aktuální judikatura

Francie | Kasační soud | Rozsudek ze dne 26. 2. 2025, č. 23-21.522

Odmítnutí zařadit příspěvek účastníka konference do publikace vydané po jejím skončení nelze bez dalšího považovat za protiprávní

Úplné znění rozhodnutí

Vysokoškolský profesor se obrátil na francouzské soudy poté, co jeho příspěvek shrnující průběh odborné konference nebyl zařazen do plánované publikace. Tvrdil, že rozhodnutí organizátorů nezařadit příspěvek porušilo jeho svobodu projevu a bylo motivováno snahou potrestat jej za kritický obsah textu. Francouzský Kasační soud však dospěl k závěru, že redakční svoboda je součástí svobody projevu zaručené Úmluvou a že odmítnutí příspěvku nebylo protiprávní, jelikož nepředstavovalo porušení smlouvy ani zásah do základních práv dovolatele.

Akademičtí pracovníci (dále jen „žalovaní“) uspořádali konferenci a požádali vysokoškolského profesora (dále jen „dovolatel“), aby se jí účastnil a shrnul její průběh do příspěvku za účelem vydání odborné publikace. Smlouva o vydání publikace byla uzavřena pouze mezi vydavatelem a žalovanými. Ti se ale nakonec rozhodli příspěvek nepublikovat, jelikož neodpovídal požadované formě a považovali výroky v tomto příspěvku uvedené za nepřesné a formulované s úmyslem poškodit práci žalovaných. Dovolatel tudíž proti nim podal žalobu na plnění a požadoval zveřejnění dotčeného příspěvku a náhradu újmy vzniklé v důsledku odmítnutí zveřejnění. Soudy nižších instancí jeho žalobu zamítly, podal proto dovolání k francouzskému Kasačnímu soudu.

Kasační soud se nejprve zabýval námitkou dovolatele, podle níž bylo uplatnění práva nezveřejnit příspěvek v rozporu s dobrými mravy a porušovalo jeho svobodu projevu a názoru. Touto námitkou se odvolací soud nezabýval, čímž dle dovolatele rozhodl v rozporu s relevantními právními předpisy. Kasační soud konstatoval, že pokud se třetí osoba, která není smluvní stranou, na základě delikt ní odpovědnosti dovolává porušení smlouvy, která jí způsobila újmu, je na ní, aby prokázala existenci takového porušení a újmy. Z uvedeného vyplývá, že v případě neprokázání porušení smlouvy ze strany žalovaných není odvolací soud povinen se tvrzeními dále zabývat. Kasační soud proto tuto námitku odmítl jako bezpředmětnou.

Dále se Kasační soud vyjádřil k námitce dovolatele, v níž uváděl, že odvolací soud porušil jeho svobodu projevu tím, že nezkoumal, zda vyloučení příspěvku dovolatele z publikace o konferenci nebylo motivováno snahou sankcionovat oprávněné uplatnění jeho svobody názoru a projevu, což by mohlo představovat pochybení žalovaných při výkonu jejich redakční svobody. Kasační soud připomněl, že čl. 10 Úmluvy zaručuje svobodu projevu, kterou je možné omezit jen na základě zákona. Svoboda projevu v sobě zahrnuje redakční svobodu a je právem, jehož výkon je protiprávní pouze ve výjimečných případech stanovených zákonem. Kasační soud rovněž uvedl, že v souladu se studijním řádem akademičtí pracovníci požívají plnou nezávislost a svobodu projevu při výkonu svých pedagogických a výzkumných činností, s výhradou omezení, která jim ukládají zásady tolerance a objektivitu v souladu s univerzitními tradicemi a ustanoveními studijního řádu. Ten dle Kasačního soudu ovšem není zákonným předpisem ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Z toho vyplývá, že i když odmítnutí zařadit příspěvek do publikace vydané po konferenci může být v rozporu s akademickými tradicemi a zásadami objektivitu a tolerance, nelze jej bez dalšího považovat za protiprávní. Proto se Kasační soud ztotožnil s rozhodnutím odvolacího soudu.

V neposlední řadě se Kasační soud vyjadřoval k námitce dovolatele, kterou naznačoval, že odvolací soud neprovedl test proporcionality mezi kolizí svobody projevu a redakční svobody. Kasační soud ovšem rozhodl, že vzhledem k tomu, že odmítnutí předat příspěvek vydavateli neznamenal zásah do svobody projevu dovolatele, odvolací soud neměl povinnost zmíněný test proporcionality provést.

Eva Koziorková

Německo | Spolkový soudní dvůr | Rozsudek ze dne 20. 2. 2025, I ZR 16/24

Sandály značky Birkenstock nejsou chráněnými díly užitého umění

Úplné znění rozhodnutí

Spolkový soudní dvůr se zabýval otázkou, zda některé modely sandálů známé značky Birkenstock požívají v Německu ochrany podle autorského práva jako díla užitého umění. Dospěl k názoru, že předmětné sandály nevykazují dostatečnou míru individuální umělecké tvořivosti a originality, a tudíž nesplňují požadavky pro přiznání autorskoprávní ochrany.

Společnost Birkenstock podala před německými soudy žaloby proti třem konkurenčním výrobcům a prodejcům obuvi, jejichž produkty měly být napodobeninami designu jejich sandálů. Požadovala mimo jiné zdržení se výroby, náhradu škody, vydání informací a zničení výrobků.

Zatímco soud prvního stupně dal žalobě za pravdu a považoval sandály Birkenstock za autorsky chráněná díla, odvolací soud se s tímto závěrem neztotožnil. Podle jeho názoru nebyl v návrzích sandálů uplatněn dostatečný umělecký tvůrčí přínos a nebyly splněny požadavky na dílo podle judikatury Soudního dvora Evropské unie a Spolkového soudního dvora. Sandály tudíž dle názoru odvolacího soudu nepředstavovaly díla užitého umění hodná autorskoprávní ochrany. Proti tomuto rozhodnutí podala společnost Birkenstock dovolání.

Spolkový soudní dvůr pak v souladu se svou konstantní judikaturou potvrdil, že autorskoprávní ochranu mohou požívat i tzv. díla užitého umění, tedy výtvarné projevy, které současně plní i praktickou funkci. Jejich právní ochrana je však podmíněna tím, že se jedná o „osobní duševní tvůrčí“, které vykazují individuální rysy a estetickou kvalitu na úrovni „uměleckého výkonu“. V tomto ohledu soud zopakoval, že požadovaná míra tvůrčí úrovně (*Gestaltungshöhe*) nesmí být ani u děl užitého umění nízká. Pouhé využití řemeslných postupů nebo formálních konstrukčních prvků není pro přiznání ochrany postačující.

Dle závěrů Spolkového soudního dvora tak předmětné modely sandálů společnosti Birkenstock neprojevují dostatečnou míru individuální umělecké tvořivosti, která by přesahovala rámec běžného řemeslného zpracování. Ačkoli některé prvky – například uchycení pásek nebo tvar stélky – nebyly technicky nezbytné, celkové řešení zůstalo v rámci běžného designu obuvi bez výrazného uměleckého posunu. Významné rovněž bylo, že tvůrčí svoboda, kterou designér měl, nebyla využita způsobem, jenž by svědčil o originálním uměleckém záměru. Dle názoru Spolkového soudního dvora totiž nepostačuje, že designér měl teoreticky určitý prostor pro kreativní rozhodnutí – musí být zároveň prokázáno, že tento prostor skutečně využil k uměleckému vyjádření. V případě sandálů Birkenstock tomu tak nebylo. Modely vycházely z technických požadavků ortopedické obuvi a jejich forma i funkce byly určovány řemeslnými zásadami, nikoliv uměleckou vizí.

Spolkový soudní dvůr výslovně odmítl, že by pouhá skutečnost, že návrh vznikl individuálně bez kopírování předchozích děl, automaticky zakládala autorskoprávní ochranu – rozhodující je využití existujícího tvůrčího prostoru způsobem, který nese uměleckou kvalitu.

Z hlediska procesního práva Spolkový soudní dvůr připomenul, že žalobce, který se domáhá ochrany díla jakožto autorského díla, nese břemeno tvrzení i důkazní odpovědnost k prokázání splnění všech zákonných podmínek. To v sobě zahrnuje nejen identifikaci samotného díla, ale též specifikaci konkrétních prvků, z nichž má být zřejmá požadovaná úroveň individuality a umělecké hodnoty. V daném případě se odvolací soud podrobně zabýval všemi jednotlivými designovými prvky, které žalobkyně předložila jako důkaz své autorské tvořivosti, a dospěl k závěru, že žádný z nich – a ani jejich celek – nenaplnuje zákonná kritéria. Spolkový soudní dvůr neshledal v tomto hodnocení odvolacím soudem žádné pochybení, zejména nikoliv ve vztahu k aplikaci právních norem či zásad civilního řízení. Společnost Birkenstock tak neunesla své důkazní břemeno.

Z výše uvedených důvodů se tak Spolkový soudní dvůr ztotožnil s názorem odvolacího soudu a dovolání zamítl.

Žofie Čermáková

Rakousko | Nejvyšší soudní dvůr | Rozsudek ze dne 19. 11. 2024, 1 Ob 167/24a**Odpovědnost obce za znásilnění její zaměstnankyně starostou**Úplné znění rozhodnutí

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr dovodil odpovědnost obce za znásilnění její zaměstnankyně starostou. Znásilnění žalobkyně, ke kterým došlo v prostorách obecního úřadu, dle něj vykazovala dostatečnou vnitřní a vnější souvislost s úkoly spojenými s výkonem veřejné moci, konkrétně s povinností péče obce, jakožto zaměstnavatele, o žalobkyni, jakožto její zaměstnankyni.

Žalobkyně, která zastávala pozici vedoucí úřadu obce, byla znásilněna starostou dané obce, čímž jí byla způsobena těžká újma na zdraví v podobě deprese a déle než 24 dní trvající pracovní neschopnosti. Starosta obce byl za své činy pravomocně odsouzen. K prvnímu znásilnění žalobkyně došlo po skončení zasedání obecní rady. V případě druhého a třetího znásilnění se tak stalo na obecním úřadě, v době, kdy se v něm nacházeli starosta a žalobkyně sami. Několik týdnů poté, co žalobkyně na zasedání obecní rady poprvé promluvila o sexuálním obtěžování ze strany starosty, vůči ní žalovaná obec podala návrh na zahájení disciplinárního řízení. Následně bylo také rozhodnuto o tom, že po uplynutí pětiletého funkčního období jí nebude funkce vedoucí úřadu obnovena a později byla přidělena na pozici pracovnice v oblasti obecné správy a odvolána z funkce matrikářky. Na základě rozhodnutí nového starosty žalobkyně nakonec odešla z důvodu trvalé pracovní nezpůsobilosti do předčasného důchodu.

Žalobkyně se rozhodla podat na obec žalobu z titulu odpovědnosti státu za újmu, kterou jeho orgány způsobily při výkonu své úřední činnosti protiprávním a zaviněným jednáním nebo opomenutím. Dle odvolacího soudu žalovaná obec neodpovídala za znásilnění žalobkyně jejím starostou, jelikož znásilnění neměla dostatečnou souvislost s výkonem úkolů veřejné moci, zejména s výkonem povinnosti péče zaměstnavatele o zaměstnance.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu se žalobkyně bránila před rakouským Nejvyšším soudním dvorem. Ten ve svém rozhodnutí nejprve připomněl, že povinnost péče o zaměstnance náleží taktéž veřejnoprávním zaměstnavatelům. Přitom pokud dojde k porušení povinnosti péče takového zaměstnavatele vůči zaměstnanci a jsou splněny ostatní předpoklady, a pokud není možné prosadit jeho nároky podle služebních předpisů, může se zaměstnanec dovolávat nároků z titulu odpovědnosti státu za újmu způsobenou jeho orgány. Veřejnoprávní zaměstnavatel musí stejně jako ten soukromoprávní chránit různé nemateriální i materiální zájmy zaměstnance, zejména jeho život a zdraví, přičemž by se měl mimo jiné starat o to, aby nedocházelo k ohrožení sexuální integrity a intimní sféry zaměstnance.

Nejvyšší soudní dvůr dále konstatoval, že žalobkyně, jakožto vedoucí úřadu obce, byla v předmětné době podřízenou starosty, který naopak vůči ní vystupoval v pozici nadřízeného. Starosta tedy měl vůči žalobkyni povinnost péče.

Nejvyšší soudní dvůr se poté zabíral otázkou přičitatelnosti jednání starosty žalované obci. Poukázal na skutečnost, že starosta žalobkyni znásilnil v budově obecního úřadu, a tedy v časové a místní souvislosti s činností žalobkyně, jakožto vedoucí úřadu.

Starosta se tím nejenom dopustil sexuálního obtěžování, zároveň závažným způsobem zasáhl do tělesné integrity žalobkyně, čímž porušil povinnost péče, k níž byl jakožto nadřízený povinen. Nejvyšší soudní dvůr tak konstatoval, že znásilnění spáchaná starostou jsou žalované obci přičitatelná. Na tom nemění nic ani skutečnost, že se žalobkyně neobrátila na jiný orgán žalované obce. Rovněž to, že starostovy činy byly motivovány sexuálně, tedy čistě osobními a soukromými důvody, nijak nesnižuje závažnost porušení péče, za kterou jako zaměstnavatel odpovídá žalovaná obec. Nejvyšší soudní dvůr tak uzavřel, že znásilnění žalobkyně vykazují dostatečnou vnitřní a vnější souvislost s úkoly spojenými s výkonem veřejné moci, konkrétně s povinnostmi péče žalované obce, jakožto veřejnoprávního zaměstnavatele, která byla přenesena na jejího starostu.

Nejvyšší soudní dvůr se dále zabíral příčinnou souvislostí mezi znásilněním žalobkyně a újmou na jejím zdraví, která vedla k její pracovní nezpůsobilosti. Konstatoval, že žalobkyně po právu požadovala částku ušlého výdělku kvůli pracovní nezpůsobilosti v době, kdy zastávala funkci vedoucí úřadu. Žalobkyně si dále i poté, co nebyla znovu ustavena do funkce vedoucí úřadu, nárokovala rozdíl platu, který obdržela, a platu vedoucí úřadu. Dle Nejvyššího soudního dvora by se měl prvostupňový soud v tomto ohledu dále zabírat otázkou, zda by žalobkyně byla do funkce vedoucí úřadu opětovně ustavena, pakliže by k jejímu znásilnění nedošlo. Dále se měl zaměřit na otázku možného zavinění, respektive spoluzavinění, žalobkyně s ohledem na neprodlení funkce vedoucí úřadu vzhledem k námitce nevyhovujícího jednání žalobkyně vůči jejím spolupracovníkům a stylu vedení tvrzené žalovanou obcí.

Nejvyšší soudní dvůr tak v uvedeném rozsahu vyhověl dovolání žalobkyně, zrušil rozhodnutí nižších soudů a vrátil věc zpět k dalšímu řízení.

Jana Zápotocká

Švédsko | Nejvyšší soud | Rozhodnutí ze dne 25. 2. 2025, Ä 3457-24

Použití obecného nařízení o ochraně osobních údajů při zveřejňování textů rozsudků

Úplné znění rozhodnutí v anglickém jazyce

Tisková zpráva v anglickém jazyce

Švédský Nejvyšší soud rozhodl, že obecné nařízení o ochraně osobních údajů (dále jako „GDPR“)¹⁵ se vztahuje na ochranu osobních údajů dostupných při zveřejňování soudních rozhodnutí i tehdy, kdy s tím vnitrostátní právo výslovně nepočítá. Upravil tak podmínky, za kterých mohl nižší soud texty soudních rozhodnutí poskytnout, v tom smyslu, že žalobkyni – mediální agentuře – byla zachována možnost tvorby vlastních mediálních materiálů na podkladě poskytnutých dokumentů, ale ty nebylo možné zpřístupnit veřejnosti či zákazníkům žalobkyně, pokud by tím došlo k odhalení osobních údajů. Toto omezení se vztahovalo rovněž na případ možnosti vyhledávání v těchto dokumentech.

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Ve věci se jednalo o spor mezi žalobkyní – mediální agenturou – a odvolacím soudem – coby stranou žalovanou. Žalobkyně, která se zabývá novinářskou činností, včetně poskytování mediálních podkladů dalším zákazníkům, se po žalované domáhala přístupu k rozsáhlému množství soudních rozhodnutí vydaných v trestních řízeních. Otázkou pro odvolací soud pak bylo, za jakých podmínek bylo možné texty s ohledem na ochranu osobních údajů poskytnout.

Podle švédského zákona o veřejném přístupu k informacím a utajení totiž může být přístup k dokumentům omezen, pokud existuje riziko, že osobní údaje budou zpracovány v rozporu s právními předpisy. Žalovaná přístup k dokumentům povolila s výhradami, které využití poskytnutých dat s ohledem na ochranu osobních údajů podstatně omezily jak ze strany žalobkyně, tak i jejích klientů a veřejnosti. Žalobkyně tyto výhrady napadla před švédským Nejvyšším soudem.

Švédský Nejvyšší soud v první řadě uvedl, že činnost mediálních agentur podléhá ústavní ochraně novinářské činnosti a je možné předpokládat, že vnitrostátní zákonodárce neuvažoval, že by se GDPR na takto chráněnou činnost vztahovalo. Takový výklad by ovšem podle soudu znamenal, že trestní rozsudky by musely být zpřístupněny i tehdy, pokud by se žádost týkala velkého množství dokumentů a existovaly by jen velmi omezené možnosti do jejich následného zpracování zasahovat.

Nejvyšší soud provedl test proporcionality mezi právem na svobodu projevu a právem na ochranu osobních údajů. Zohlednil přitom skutečnost, že zveřejnění rozsáhlých datových souborů by mohlo vést k automatizovanému zpracování údajů o jednotlivcích, což by mělo potenciál založit rozpor s GDPR. Soud zároveň uznal, že novinářská činnost požívá výjimky podle čl. 85 GDPR, avšak tyto výjimky musí být vykládány restriktivně a v souladu s cílem ochrany základních práv subjektů údajů.

Švédský Nejvyšší soud tak přezkoumal otázku důvěrnosti podle vnitrostátního zákona o veřejném přístupu k informacím a utajení ve světle GDPR a výhrady, které definoval odvolací soud, upravil, aby lépe odpovídaly rovnováze mezi právem na ochranu soukromí a svobodou projevu. Dospěl k závěru, že žalobkyně směla vytvářet na podkladě poskytnutých dokumentů vlastní mediální materiály, nicméně dokumenty nebylo možné dále poskytnout veřejnosti či klientům žalobkyně, pokud by tím došlo k odhalení osobních údajů; toto omezení se vztahovalo rovněž na možnost vyhledávání v poskytnutých dokumentech.

Jan Bena

PŘIHLÁŠENÍ K ODBĚRU BULLETINU

V případě zájmu o zaslání Bulletinu na Vaši e-mailovou adresu se můžete přihlásit k odběru na internetových stránkách Nejvyššího soudu [zde](#).

Redakce

Mgr. Bc. Anna Čermáková (vedoucí)

Mgr. David Anděl

Mgr. Bc. Jan Bena

Mgr. Žofie Čermáková

Mgr. Eva Koziorková

Mgr. Patrik Provazník

Mgr. Jana Zápotocká

Příspěvky nejsou oficiálními vyjádřeními Nejvyššího soudu.

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531